

2017 m. gegužės 17 d., trečiadienis

P8_TA(2017)0216

Padėtis Vengrijoje**2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Vengrijoje (2017/2656(RSP))**

(2018/C 307/09)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos (ES) sutartį, ypač į jos 2, 6 ir 7 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 4, 12, 13, 14, 16, 18 ir 21 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, pirmiausia į bylas *Szabó ir Vissy prieš Vengriją*, *Karácsony ir kiti prieš Vengriją*, *Magyar Keresztény Mennonita Egyház ir kiti prieš Vengriją*, *Baka prieš Vengriją* ir *Ilias ir Ahmed prieš Vengriją*,
- atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją ir daugybę Jungtinių Tautų žmogaus teisių sutarčių, kurios yra privalomos visoms valstybėms narėms,
- atsižvelgdamas į 2014 m. kovo 11 d. Komisijos komunikatą „Naujos ES priemonės teisei valstybei stiprinti“ (COM(2014)0158),
- atsižvelgdamas į savo 2015 m. gruodžio 16 d.⁽¹⁾ ir birželio 10 d.⁽²⁾ rezolucijas dėl padėties Vengrijoje, 2013 m. liepos 3 d. rezoluciją „Pagrindinių teisių padėtis Vengrijoje: standartai ir praktika“⁽³⁾, 2012 m. vasario 16 d. rezoluciją dėl pastarųjų politinių įvykių Vengrijoje⁽⁴⁾ ir 2011 m. kovo 10 d. rezoluciją dėl Vengrijos žiniasklaidos įstatymo⁽⁵⁾,
- atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto 2017 m. vasario 27 d. klausymą dėl žmogaus teisių padėties Vengrijoje,
- atsižvelgdamas į 2017 m. balandžio 26 d. plenarinio posėdžio diskusiją dėl padėties Vengrijoje,
- atsižvelgdamas į Romos deklaraciją, kurią 2017 m. kovo 25 d. priėmė 27 valstybių narių ir Europos Vadovų Tarybos, Europos Parlamento bei Europos Komisijos vadovai,
- atsižvelgdamas į 2007 m. gruodžio 17 d. Vengrijos Nacionalinės Asamblėjos priimtą 2007 m. CLXVIII aktą dėl Lisabonos sutarties, kuria iš dalies keičiamos Europos Sąjungos sutartis ir Europos bendrijos steigimo sutartis, paskelbimo,
- atsižvelgdamas į 2017 m. balandžio 27 d. Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoluciją Nr. 2162 (2017) „Susirūpinimą keliantys įvykiai Vengrijoje: įstatymo dėl nevyriausybinė organizacijų (NVO) projektas, siekiant riboti pilietinės visuomenės veiklą ir galimai uždaryti Centrinės Europos universitetą“,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro 2017 m. kovo 8 d. pareiškimą dėl naujojo Vengrijos įstatymo, kuriuo remiantis leidžiama automatiškai sulaikyti prieglobsčio prašytojus, ir jo 2017 m. balandžio 27 d. laišką Vengrijos Nacionalinės Asamblėjos pirmininkui, kuriame raginama atmesti siūlomą įstatymo dėl iš užsienio finansuojamų NVO projektą,
- atsižvelgdamas į Komisijos sprendimą pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš Vengriją dėl akto, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinis aukštojo mokslo aktas, taip pat į kitas vykstančias ir numatomas pažeidimo nagrinėjimo procedūras prieš Vengriją,

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2015)0461.

⁽²⁾ OL C 407, 2016 11 4, p. 46.

⁽³⁾ OL C 75, 2016 2 26, p. 52.

⁽⁴⁾ OL C 249 E, 2013 8 30, p. 27.

⁽⁵⁾ OL C 199 E, 2012 7 7, p. 154.

2017 m. gegužės 17 d., trečiadienis

- atsižvelgdamas į Komisiją atsaką į Vengrijos nacionalinę konsultaciją „Stabdykime Briuselį“,
 - atsižvelgdamas į Komisijos nario D. Avramopouloso 2017 m. kovo 28 d. vizitą į Vengriją,
 - atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto laišką Komisijos pirmininko pavaduotojui F. Timmermansui, kuriame prašoma Komisijos nuomonės dėl to, ar aktas, kuriuo iš dalies keičiami tam tikri aktai, susiję su procedūros, atliekamos saugomame pasienio ruože, stiprinimu, Pagrindinių teisių chartijos požiūriu suderinamas su Sąjungos prieglobsčio *acquis* nuostatomis įgyvendinant minėtajame akte nurodytas priemones,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi Europos Sąjunga grindžiama tokiomis vertybėmis, kaip pagarba žmogaus orumui, laisvė, demokratija, lygybė, teisinė valstybė ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, ir kadangi šios vertybės yra visuotinės ir bendros valstybės narėms (ES sutarties 2 straipsnis);
- B. kadangi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija yra ES pirminės teisės dalis ir pagal ją draudžiama diskriminacija bet kokių pagrindų, pvz., dėl lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos;
- C. kadangi nuo 2004 m. Vengrija yra Europos Sąjungos valstybė narė ir kadangi, remiantis nuomonių apklausomis, didelė dauguma Vengrijos gyventojų pritaria šalies narystei ES;
- D. kadangi Chartijoje nustatyta, kad menai ir moksliniai tyrimai neturi būti varžomi, o akademinė laisvė turi būti gerbiama; kadangi pagal ją taip pat užtikrinama laisvė kurti demokratiniais principais grindžiamas švietimo įstaigas;
- E. kadangi asociacijų laisvė turėtų būti saugoma ir kadangi dinamiškas pilietinės visuomenės sektorius atlieka gyvybiškai svarbų vaidmenį skatinant visuomenę dalyvauti demokratiname procese ir vyriausybių atskaitomybę už jų teisinių įsipareigojimų vykdymą, įskaitant pagrindinių teisių ir aplinkos apsaugą bei kovą su korupcija;
- F. kadangi teisė į prieglobstį užtikrinama deramai laikantis 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos ir jos 1967 m. sausio 31 d. Protokolo dėl pabėgėlių statuso taisyklių bei vadovaujantis ES sutartimi ir Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV);
- G. kadangi 2016 m. atmeta 91,54 proc. prieglobsčio prašymų; kadangi pagal naujus įstatymus ir procedūras prieglobsčio srityje, nuo 2015 m. priimtus Vengrijoje, visi prieglobsčio prašytojai į Vengriją priversti įvažiuoti per Vengrijos teritorijoje esančią tranzito zoną, į kurią per dieną įleidžiamas ribotas žmonių skaičius, pvz., šiuo metu siekiantis 10; kadangi NVO yra ne kartą pranešusios, kad pasiekę Vengrijos sienas migrantai bemat verčiami grįžti į Serbiją – kai kada žiauriu elgesiu ir smurtu – neapsvarsčius jų prašymų suteikti apsaugą; kadangi Vengrijos vyriausybė nevykdė savo įsipareigojimų perkelti prieglobsčio prašytojus vadovaujantis ES teisės nuostatomis;
- H. kadangi Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras, atsižvelgdamas į rašytines pastabas dėl dviejų skundų prieš Austriją, susijusias su pareiškėjų perkėlimu iš Austrijos į Vengriją pagal Reglamentą „Dublinas III“, kurias 2016 m. gruodžio 17 d. jis pateikė Europos Žmogaus Teisių Teismui, pareiškė, kad dėl pastaraisiais mėnesiais atliktų radikalių Vengrijos prieglobsčio įstatymo ir praktikos pakeitimų į ten grąžintiems prieglobsčio prašytojams gresia rimtas pavojus susidurti su žmogaus teisių pažeidimais;
- I. kadangi 11 pabėgėlių – vadinamasis Röscke vienuoliktukas – buvusių vietoje 2016 m. rugsėjo 16 d., t. y. dieną po to, kai Vengrija uždarė sieną su Serbija, buvo apkaltinti teroro akto įvykdymu ir nuteisti kalėti, o tarp jų ir Kipre gyvenantis siras Ahmed H., kuris, neužtikrinus teisingo bylos nagrinėjimo, 2016 m. lapkričio mėn. buvo nuteistas 10 metų kalėti tik dėl to, kad, mėgindamas sušvelninti įtampą, naudojo garsintuvą ir sviedė tris objektus į pasienio policininkus;

2017 m. gegužės 17 d., trečiadienis

- J. kadangi nuo 2015 m. gruodžio 16 d., kai Parlamentas priėmė savo rezoliuciją, susirūpinimas buvo pareikštas dėl daugybės klausimų, pvz., dėl viešųjų išlaidų panaudojimo, išpuolių prieš pilietinės visuomenės organizacijas ir žmogaus teisių gynėjus, prieglobsčio prašytojų teisių, masinio piliečių sekimo, asociacijų laisvės, saviraiškos laisvės, žiniasklaidos pliuralizmo ir laikraščio „Népszabadság“ uždarymo, romų teisių, įskaitant romų iškeldinimą iš Miškolco ir romų vaikų segregaciją švietimo srityje, LGBTI teisių, moterų teisių, teismų sistemos, įskaitant galimybę paskelbti įkalinimo iki gyvos galvos nuosprendį be lygtinio paleidimo teisės, priverstinio Vengrijos NVO Romų parlamento ir nepriklausomos romų organizacijos „Phralipe“ iškeldinimo iš jų būstinių bei pavojaus, kad bus uždaryti G. Lukáčo archyvai;
- K. kadangi nacionalinės konsultacijos „Stabdykime Briuselį“ – tai nacionalinė konsultacija dėl imigracijos ir terorizmo bei ją lydincios vyriausybės reklamos kampanijos – turinys ir kalba nepaprastai klaidinantys ir šališki;
- L. kadangi byloje *Szabó ir Vissy prieš Vengriją* Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad 2011 m. pradėtu taikyti Vengrijos teisės aktu dėl slapto sekimo kovos su terorizmu tikslais pažeista teisė į privatų ir šeimos gyvenimą, taip pat teisė turėti namus ir susirašinėti; kadangi byloje *Ilias ir Ahmed prieš Vengriją* Teismas nustatė, kad pažeista teisė į laisvę ir saugumą, sąlygų Rōszke tranzito zonoje klausimu – teisė į veiksmingą teisinę gynybą, o pareiškėjų išsiuntimo į Serbiją klausimu – teisė į apsaugą nuo nežmoniško ar žeminančio elgesio; kadangi byloje *Baka prieš Vengriją* Teismas nusprendė, kad Vengrija pažeidė buvusio Vengrijos Aukščiausiojo Teismo pirmininko András Baka teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir saviraiškos laisvę;
- M. kadangi naujais įvykiais Vengrijoje, t. y. aktas, kuriuo iš dalies keičiami kai kurie aktai, siekiant vis labiau griežtinti procedūras, taikomas sienų kontrolės ir prieglobsčio srityse, aktas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinis aukštojo mokslo aktas, kuris kelia tiesioginę grėsmę Centrinės Europos universitetui ir sulaukė didžiulio visuomenės nepatarimo, taip pat siūlomas aktas dėl organizacijų, gaunančių paramą iš užsienio, skaidrumo (Vengrijos parlamento akto projektas T/14967), kelia susirūpinimą dėl to, ar jie suderinami su ES teise ir Pagrindinių teisių chartija;
1. primena, kad visos ES valstybės narės turi gerbti ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes;
 2. apgailestauja, kad dėl įvykių Vengrijoje per keletą pastarųjų metų buvo stipriai pakirsta teisinė valstybė, demokratija ir pagrindinės teisės, *inter alia*, saviraiškos laisvė, akademinė laisvė, migrantų, prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių žmogaus teisės, susirinkimų ir asociacijų laisvė, ribojama ir trikdoma pilietinės visuomenės organizacijų veikla, pakirsta teisė į vienodą požiūrį, mažumoms priklausančių asmenų, įskaitant romus, žydus ir LGBTI asmenis, teisės, socialinės teisės, konstitucinės sistemos veikimas, teisminių ir kitų institucijų nepriklausomumas, be to, nerimauti verčia daugybė tariamos korupcijos ir interesų konfliktų atvejų, o visa tai kartu gali kelti stiprėjančią sistemine grėsmę teisinės valstybės principo funkcionavimui šioje valstybėje narėje; mano, jog Vengrija yra išmėginimas ES ir paskatinimas įrodyti, kad ji pajėgia ir yra pasiryžusi reaguoti į valstybės narės keliamą grėsmę jos pačios pamatinėms vertybėms ir jų nepaisymą; su susirūpinimu pažymi, kad įvykiai kai kuriose kitose valstybėse narėse yra nerimą keliantys ženklai, kad jose, kaip ir Vengrijoje, pažeidžiamas teisinės valstybės principas;
 3. ragina Vengrijos vyriausybę įsitraukti į dialogą su Komisija visais šioje rezoliucijoje išdėstytais klausimais, pirmiausia kalbant apie migrantų, prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių žmogaus teises, asociacijų laisvę, švietimo ir akademinį tyrimų laisvę, romų segregaciją švietimo srityje ir besilaukiančių moterų apsaugą darbe; pakartoja, kad abi šalys turėtų įsitraukti į šį dialogą atsisakydamos šališkumo, remdamosi įrodymais ir bendradarbiaudamos; ragina Komisiją nuolat informuoti Parlamentą apie savo vertinimus;
 4. reiškia susirūpinimą dėl naujausių Vengrijos vyriausybės pareiškimų ir iniciatyvų, visų pirma dėl konsultavimosi kampanijos „Stabdykime Briuselį“ išlaikymo ir tyrimo priemonių, nukreiptų prieš Centrinės Europos universiteto darbuotojus užsieniečius, taip pat dėl valdančiosios partijos lyderių pareiškimų, kuriuose prieštaraujama bet kokiam teisės aktų pakeitimui atsižvelgiant į ES institucijų ir tarptautinių organizacijų pateiktas rekomendacijas; apgailestauja dėl to, jog tokie signalai nerodo aiškaus Vengrijos valdžios institucijų įsipareigojimo visapusiškai užtikrinti, kad jos veiksmai atitiktų ES pirmą ir antrąją teisę;

2017 m. gegužės 17 d., trečiadienis

5. ragina Komisiją griežtai stebėti, kaip Vengrijos vyriausybė naudoja ES lėšas, ypač prieglobsčio ir migracijos, viešosios komunikacijos, švietimo, socialinės įtraukties ir ekonominio vystymosi srityse, siekiant užtikrinti, kad visi bendrai finansuojami projektai būtų visapusiškai suderinami tiek su ES pirminės, tiek su antrinės teisės nuostatomis;
6. kol kas ragina Vengrijos vyriausybę panaikinti aktą, kuriuo iš dalies keičiami kai kurie aktai, susiję su dar didesniu procedūrų, taikomų sienų kontrolės ir prieglobsčio srityse, griežtinimu, taip pat aktą, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinis aukštojo mokslo aktas, ir atsiimti pasiūlymą dėl akto dėl organizacijų, gaunančių paramą iš užsienio, skaidrumo (Vengrijos parlamento teisės akto projektas T/14967);
7. primygtinai ragina Vengrijos vyriausybę nedelsiant sustabdyti visų akte, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinis aukštojo mokslo aktas, numatytų terminų eigą, nedelsiant pradėti dialogą su atitinkamomis JAV institucijomis siekiant užtikrinti Centrinės Europos universiteto, išduodančio JAV pripažįstamus diplomus, veikimą ateityje ir viešai išsipareigoti leisti šiam universitetui toliau veikti Budapešte kaip laisvajam universitetui;
8. apgailestauja, jog Komisija nereagavo į Parlamento raginimą aktyvuoti savo ES sistemą teisei valstybei stiprinti, kuris buvo išdėstytas jo 2015 m. birželio 10 d. ir 2015 m. gruodžio 16 d. rezoliucijose dėl padėties Vengrijoje, kad, palaikant dialogą su atitinkama valstybe nare, būtų užkirstas kelią tolesnei stiprėjančios sisteminės grėsmės teisei valstybei eskalacijai; laikosi nuomonės, kad vadovaujantis požiūriu, kurio šiuo metu laikosi Komisija, daugiausia dėmesio skiriama neesminiams techniniams teisės aktų aspektams, nekreipiant dėmesio į tendencijas, kryptingumą ir bendrą priemonių, susijusių su teisinės valstybės principu ir pagrindinėmis teisėmis, poveikį; mano, kad dažniausiai būtent pažeidimo nagrinėjimo procedūros nepadėjo užtikrinti realių pokyčių ir reguliuoti padėties platesniaja prasme;
9. mano, kad, esant dabartinei padėčiai Vengrijoje, aiškiai rizikuojama stipriai paminti vertybes, įtvirtintas ES sutarties 2 straipsnyje, ir esama pagrindo ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje nurodytai procedūrai inicijuoti;
10. todėl, vadovaudamasis savo darbo tvarkos taisyklių 83 straipsniu, paveda Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui inicijuoti tyrimą ir parengti specialųjį pranešimą, siekiant surengti balsavimą plenariniame posėdyje dėl pagrįsto pasiūlymo, kuriuo Taryba būtų raginama imtis veiksmų pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį;
11. pakartoja, kad būtinas reguliarus stebėsenos ir dialogo procesas, į kurį būtų įtrauktos visos valstybės narės, siekiant apsaugoti ES pamatines demokratijos, pagrindinių teisių ir teisinės valstybės vertybes, dalyvaujant Tarybai, Komisijai ir Parlamentui, kaip pažymima jo 2016 m. spalio 25 d. rezoliucijoje dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo (Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių pakto) sukūrimo⁽¹⁾, bei išvengti dvigubų standartų;
12. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijai ir Tarybai, Vengrijos Prezidentui, vyriausybei ir parlamentui, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei Europos Tarybai.

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2016)0409.